

П. Г. ПЕРЕРВА, А. М. ЛИСЕНКО, І. В. ЛИСЕНКО
ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Інноваційна активність підприємств є комплексною характеристикою інноваційної діяльності в динаміці. Враховуючи це, інноваційна активність потребує постійного дослідження з урахуванням її сучасного стану, що дозволить розробити ефективний організаційно-економічний механізм протидії загрозам та перешкодам в розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Загальне бачення ситуації та її розуміння, узагальнення вихідної інформації про інновації, вивчення характеру та ступеня варіації факторів, що впливають на інноваційну активність, є необхідною умовою вибору стратегії розвитку підприємств. У вирішенні поставлених у цій площині завдань важливу роль відіграє застосування методів економіко-статистичного аналізу, що дозволяють відобразити стан інноваційної активності, а також масштаби та тенденції інноваційних процесів у різних сферах економіки. Метою дослідження є визначення сучасного стану інноваційної активності підприємств в Україні та детермінантів, які заважають її зростанню, шляхом аналізу основних показників інноваційної діяльності підприємств. На теперішній час можна констатувати, що для економіки України характерні: низький рівень інноваційної активності підприємств, недостатній розвиток сучасної інфраструктури підтримки інноваційної діяльності з боку держави, значна диференціація всіх показників інноваційної діяльності по областях. Серед основних детермінант низької інноваційної активності підприємств в Україні, насамперед, слід виділити, наступні: несприйнятливості підприємницького сектору до інновацій; висока вартість нововведень; високий ризик інноваційної діяльності; низька результативність науково-технічної діяльності; відсутність ефективного законодавства у сфері інноваційної діяльності; відсутність дієвих механізмів державного регулювання інноваційної діяльності; недостатньо ефективне використання бюджетних коштів у цій сфері; низька якість управління інноваційними процесами на всіх рівнях; відсутність кваліфікованих кадрів. При цьому на впровадження інновацій, у першу чергу, впливають економічні чинники, головним з яких є брак власних коштів підприємств. Вплив внутрішніх факторів, що перешкоджають впровадженню інновацій – низький інноваційний потенціал, брак кваліфікованого персоналу, меншою мірою відчувають інноваційно-активні підприємства.

Ключові слова: інновації; знання; інноваційна діяльність; інноваційна активність підприємств; інноваційно-активні підприємства; статистичні дані

P. PERERVA, A. LYSENKO, I. LYSENKO
INVESTIGATION OF THE INNOVATIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES IN UKRAINE

The innovation activity of enterprises is a complex characteristic of innovation activity in dynamics. In view of this, innovation activity requires constant research, taking into account its current state, which will allow developing an effective organizational and economic mechanism for counteracting threats and obstacles to the development of innovation activity of domestic enterprises. A general vision of the situation and its understanding, generalization of the initial information on innovations, study of the nature and degree of variation of factors affecting innovation activity are a prerequisite for choosing a strategy for enterprise development. In solving the tasks set in this area, an important role is played by the use of methods of economic and statistical analysis, which allow to reflect the state of innovation activity, as well as the scale and trends of innovation processes in various sectors of the economy. The aim of the study is to determine the current state of innovation activity of enterprises in Ukraine and the determinants that impede its growth by analyzing the main indicators of innovation activity of enterprises. At present, it can be stated that the Ukrainian economy is characterized by a low level of innovation activity of enterprises, insufficient development of modern infrastructure to support innovation by the state, and significant differentiation of all indicators of innovation activity by regions. Among the main determinants of low innovation activity of enterprises in Ukraine, first of all, the following should be highlighted: the business sector's lack of susceptibility to innovation; high cost of innovation; high risk of innovation; low efficiency of scientific and technical activities; lack of effective legislation in the field of innovation; lack of effective mechanisms of state regulation of innovation; insufficiently effective use of budget funds in this area; low quality of innovation management. At the same time, the introduction of innovations is primarily influenced by economic factors, the main of which is the lack of own funds of enterprises. The impact of internal factors that impede the introduction of innovations, such as low innovation potential and lack of qualified personnel, is less pronounced among innovation-active enterprises.

Keywords: innovation; knowledge; innovation activity; innovation activity of enterprises; innovation-active enterprises; statistical data

Вступ. Інноваційна діяльність – поняття комплексне, багаторівневе. До нього включаються не тільки оригінальні ідеї, розробка нової технології та отримання нового продукту. Надзвичайно важливими є також поширення інновацій, адаптація нових технологій та продуктів для інших сфер, формування нових секторів ринків. Тому в інноваційній діяльності особливого значення набуває інфраструктура – канали поширення науково-технічної, патентної, кон'юнктурної інформації, фінансові та організаційні способи активізації інноваційної діяльності, система підготовки необхідних кадрів тощо. Таким чином, інноваційна активність є комплексною характеристикою інноваційної діяльності в динаміці.

У сучасних умовах усі процеси застосування нових знань пов'язані з ринковими відносинами. Інновації завжди спрямовані на ринок, задоволення його потреб. Процес впровадження інновацій охоплює всі сторони діяльності підприємств, які є базовою ланкою економіки. Пошук ефективних

організаційних форм управління інноваціями ґрунтується на вмілому поєднанні науково-інноваційних та ринкових факторів. Таким чином, інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на отримання нових знань та продуктів, результатом якої є комерційна реалізація нових технічних засобів, технологій, нової продукції, матеріалів, нових методів організації та управління виробництвом, що дає економічний, соціальний, екологічний або інший ефект.

Аналіз стану наукової розробленості питання. Дослідженню економічних аспектів інноваційної діяльності підприємств, формуванню та становленню інноваційної стратегії та політики в Україні приділяють значну увагу наступні вітчизняні науковці: О. В. Авраменко, О. І. Амоша, Г. В. Верещагіна, В. Г. Дюжев, І. А. Ігнат'єва, А. О. Касич, В. В. Микитенко, П. Г. Перерва, Г. Г. Півняк, В. П. Семиноженко, С. В. Сусліков, В. Р. Чаплінський, О. М. Ястремська та інші. Однак, у

зв'язку з тим, що інноваційна активність підприємств є динамічною діяльністю, вона потребує додаткового дослідження з урахуванням її сучасного стану, що дозволить визначити концепцію активізації інноваційної діяльності українських підприємств.

Метою дослідження є визначення сучасного стану інноваційної активності підприємств в Україні та детермінантів, які заважають її зростанню, шляхом аналізу основних показників інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження. Поняття «інновація» традиційно пов'язують з ім'ям Й. Шумпетера, який одним із перших досліджував у на початку XX століття вплив науково-технічного прогресу на рівень розвитку економіки. Він визначав інновацію, як нову комбінацію, яка означає іншу якість засобів виробництва та досягається не шляхом дрібних поліпшень старого устаткування чи наявної організаційної схеми, а дискретно, поруч з ними через введення нових засобів виробництва та систем його організації [1, с. 327]. У своїй роботі «Теорія економічного розвитку» він визначив основні типи інновацій: продуктова, технологічна або процесна, збутова, сировинна, організаційна.

Сучасні науковці в цілому поділяють погляди Й. Шумпетера й традиційно поділяють інновації в діяльності підприємств на продуктові, технологічні (процесні) та управлінські.

Необхідною умовою створення інновацій є науково-технічна та інноваційна діяльність. Науково-технічна діяльність пов'язана з виникненням, розвитком, поширенням та застосуванням науково-технічних знань. Вона включає наукові дослідження та розробки, науково-технічну освіту та підготовку кадрів, науково-технічні послуги. Ефективність науково-технічної діяльності залежить від науково-технічного потенціалу, тобто від накопичених суспільством знань у поєднанні з матеріальними та організаційними умовами, що забезпечують використання цих знань з метою науково-технічного та соціального прогресу.

Передові підприємства постійно орієнтовані на інновації. Конкурентні переваги вони набувають не тільки тому, що в їхньому розпорядженні потужні інтелектуальні ресурси, а й завдяки системному уявленню про інноваційний процес та інноваційні продукти, про його зв'язок з комерційною діяльністю компанії. Успішні підприємства використовують інноваційну активність як вирішальну конкурентну перевагу. У той же час, саме тут народжуються ризики. Тому аналіз механізмів інноваційної активності заслуговує на пильну увагу. Багато вчених, таких як К. Крістенсен [2], Ф. Янсен [3] працювали над обґрунтуванням інноваційної активності та виробленням критеріїв її оцінки.

На нашу думку, під інноваційною активністю слід розуміти комплексну характеристику, що чисельно відображає участь підприємства у процесі трансформації ідей (результатів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт чи інших науково-технічних досягнень) у новий чи вдосконалений: продукт, впроваджений на ринку; технологічний

процес, використаний у практичній діяльності, або підхід до соціальних послуг.

Комплексний характер інноваційної активності означає не тільки сприйнятливість до нововведень, засновану на компетенції у питаннях прогресу в даному виді діяльності, а й ступінь інтенсивності дій з трансформації нововведень та їх своєчасність, здатність мобілізувати потенціал необхідної кількості та якості, в тому числі його приховані сторони, забезпечити обґрунтованість застосовуваних методів, раціональність технології інноваційного процесу за складом та послідовністю операцій. Інноваційна активність характеризує готовність до оновлення основних елементів інноваційної системи – знань технологічного оснащення, інформаційно-комунікаційних технологій та умов їх ефективного використання (структури та культури), а також сприйнятливість до всього нового (інноваційний потенціал, чутливість до інновацій).

Вимірювання інноваційної активності є складною, багатоплановою задачею. Існують різні методи її визначення. Так, С. М. Шкарлет, В. П. Ільчук розробили індикатор інноваційної діяльності, який повинен включати в себе принаймні такі показники: індикатори інтенсивності НДДКР; індикатори людського капіталу; індикатори технологічної інтенсивності виробництва; індикатори платіжного балансу; дослідження наукових публікацій; дослідження патентів; вимірювання зміни цін і якісна оцінка причин цих змін; аналітичні методи витрат-вигод / квазіфінансові методи; моделі потоків знань; опитування / інтерв'ю; оцінка складних і тривалих проєктів розвитку [4, С. 51].

Міжнародні норми щодо збору, представлення та використання даних про інновації, запропоновані у Керівництві ОСЛО 2018 (OECD/ Eurostat, 2018) [5], були розроблені лише для технологічних інновацій, які охоплюють нові продукти та процеси. Проте нині крім технологічних виділяються до розгляду маркетингові та організаційні інновації.

Загальне бачення ситуації та її розуміння, узагальнення вихідної інформації про інновації, вивчення характеру та ступеня варіації факторів, що впливають на інноваційну активність, є необхідною умовою вибору стратегії розвитку організації. У вирішенні поставлених у цій площині завдань важливу роль може зіграти застосування методів економіко-статистичного аналізу, що дозволяють відобразити стан інноваційної активності, а також масштаби та тенденції інноваційних процесів у різних сферах економіки.

Останнім часом при виробленні економічної політики України акцент робиться на стратегічну установку, відповідно до якої лише ефективний розвиток та використання інноваційного потенціалу країни здатне забезпечити її стійке економічне становище.

В даний час здійснено низку державних ініціатив, спрямованих на розвиток інноваційної діяльності в Україні. З цією метою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р схвалено «Стратегії розвитку сфери інноваційної

діяльності на період до 2030 року» [6], в якій зазначено, що до роботи по модернізації та технологічному розвитку економіки України повинні бути залучені усі наявні джерела фінансування, тобто кошти державного та місцевих бюджетів, кошти з інших джерел, не заборонених законодавством, зокрема залучених через механізм державно-приватного партнерства, а також із застосуванням можливостей фінансової та технічної допомоги, яку надають Україні міжнародні установи та іноземні держави. Це означає, що інноваційна активність підприємств та організацій має неухильно зростати. Проте фактична динаміка інноваційної активності, інших показників, що характеризують інноваційний розвиток, відстає від запланованих.

За даними Державної служби статистики України [7] частка інноваційно-активних підприємств, які здійснюють розробку та впровадження нових або вдосконалених товарів, робіт, послуг, у загальній кількості промислових підприємств у період з 2000 року до 2019 року коливалася від 6% у 2014 році (найнижчий показник) до 13,7% у 2004 році (відповідно найвищий показник). Таким чином, якщо на початку досліджуваного періоду, тобто у 2000 році доля інноваційно-активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств складала 7,3%, то наприкінці лише 7%. При цьому слід зазначити, що в чисельному вираженні доля інноваційно-активних підприємств дуже мала. Статистичні дані зведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Інноваційна активність промислових підприємств в Україні за 2000–2019 рр.

Рік	Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств у %
2000	7,3
2001	8,8
2002	11,1
2003	12,8
2004	13,7
2005	10,5
2006	10,1
2007	8,8
2008	12,2
2009	13,6
2010	10,8
2011	9,4
2012	8,5
2013	6,9
2014	6,0
2015	10,1
2017	9,0
2019	7,0

Про незадовільний стан розвитку сфери інноваційної діяльності в Україні свідчать й дослідження фахівців Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). У опублікованому ВОІВ Глобальному інноваційному індексу 2023, в якому представлено останні світові інноваційні тенденції та щорічний рейтинг інновацій 132 економік

світу, зазначено, що: у 2022 році Україна погіршила свій рейтинг та посіла 57 позицію (у 2021 році посідала 49 позицію), а також посіла 34 місце серед 39 економік Європи. У 2023 році відбулося незначне покращення, Україна посіла 55 позицію у рейтингу інновацій та 34 позицію серед 39 економік Європи [8].

За оцінками Глобального дослідницького центру стартапів та інновацій економіки StartupBlink, який співпрацює з понад 50 муніципалітетами та урядами по всьому світу, у 2023 році Україна посіла 49-те місце в щорічному рейтингу стартап-екосистем Global Startup Ecosystem Index 2023. Країна погіршила свій рейтинг на 15 позицій у порівнянні з 2022 роком, коли зайняла 34 місце. StartupBlink, пов'язали таке різке зниження з повномасштабною війною у нашій країні, яка не могла не вплинути на українську систему стартапів [8].

Викладене свідчить про те, що лише незначна частина підприємств та організацій в Україні є інноваційно-активними, що негативно впливає на можливість переходу країни на інноваційний шлях розвитку.

Аналіз динаміки витрат промислових підприємств на інновації за період з 2000 до 2020 рр. показує, що витрати на наукові дослідження та розробки у різні роки склали від 7,5% до 26,3% [9], тобто 14,29% у середньому на рік (див. табл. 2). Основна частина витрат приходилася на придбання машин та обладнання, програмного забезпечення. Цю думку, поділяє у своїх дослідженнях й В. Р. Чаплінський [10, с. 6]. Такий підхід свідчить про слабку націленість вітчизняних промислових підприємств на розробку нових продуктів, технологій та використання їх для виробництва конкурентоспроможної продукції.

Таблиця 2 – Витрати на інновації промислових підприємств в Україні за 2000–2020 рр.

Рік	Витрати на наукові дослідження та розробки	
	млн. грн.	у відсотках до загального обсягу витрат на інновації
2000	266,2	15,1
2001	171,4	8,7
2002	270,1	8,9
2003	312,9	10,2
2004	445,3	9,8
2005	612,3	10,6
2006	992,9	16,1
2007	986,4	9,1
2008	1243,6	10,4
2009	846,7	10,7
2010	996,4	12,4
2011	1079,9	7,5
2012	1196,3	10,4
2013	1638,5	17,1
2014	1754,6	22,8
2015	2039,5	14,8
2016	2457,8	10,6
2017	2169,8	23,8
2018	3208,8	26,3
2019	2918,9	20,5
2020	3486,3	24,2

Аналіз витрат на інновації за джерелами фінансування показує, що у структурі витрат переважають власні кошти промислових підприємств, у середньому понад 87% від загального обсягу витрат [11, с. 52]. Разом із тим слід зазначити, що незважаючи на те, що держава намагається вживати заходи щодо розвитку сфери інноваційної діяльності та витрачає значні кошти на її фінансування, таке джерело фінансування – як бюджетні кошти є найменшою часткою в абсолютному розмірі витрат в період з 2000 до 2020 рр. серед інших джерел. Про це свідчать статистичні дані за вказаний період, оприлюдненні на офіційному сайті Державної служби статистики України [7], а також наукові дослідження таких вчених як О.А. Стретович та Н.С. Скопенко [12, с. 24].

На нашу думку, таке становище обумовлено тим, що державна підтримка здійснюється переважно на етапах пошукових і прикладних досліджень. При цьому коштів для запровадження отриманих результатів інтелектуальної діяльності до господарського обороту інноваційно-активних підприємств явно недостатньо.

Проведений аналіз показує, що факторами, які стримують впровадження інновацій, насамперед є економічні чинники. Саме брак власних коштів чинить найбільший вплив на інноваційну активність підприємств.

До інших факторів, що негативно впливають на інноваційну діяльність підприємств можна віднести: високу вартість нововведень; нестачу фінансової підтримки з боку держави; високий економічний ризик; нестачу кваліфікованого персоналу; низький інноваційний потенціал.

При цьому, слід зазначити, що вплив внутрішніх факторів, що перешкоджають впровадженню інновацій – низький інноваційний потенціал, брак кваліфікованого персоналу, брак інформації про ринки збуту та нові технології – меншою мірою відчувають інноваційно-активні підприємства. Водночас вони стикаються з недостатністю нормативно-правової бази, що регулює та стимулює інноваційну діяльність, нерозвиненістю інноваційної інфраструктури (посередницьких, інформаційних, юридичних, банківських та інших послуг) та практичною відсутністю системи управління ризиками. До проблем правового регулювання інноваційної діяльності, насамперед, доцільно віднести колізії правових норм щодо врегулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, які містяться у Цивільному кодексі України та актах спеціального законодавства України, що регулюють зазначену сферу відносин.

Для встановлення стану інноваційної активності підприємств по областях було використано останні дані, опубліковані на офіційному сайті Державної служби статистики України [13]. У територіальному розрізі спостерігається значна нерівномірність кількості інноваційно-активних підприємств по регіонах. Провідне становище за цим показником займають м. Київ, Дніпропетровська, Харківська та

Львівська області. Найнижча кількість інноваційно-активних підприємств знаходиться у Чернівецькій, Житомирській та Волинській областях.

На кількість інноваційно-активних підприємств в регіоні безпосередньо впливає його інноваційний потенціал, пов'язаний із рівнем розвитку його виробничо-технологічної та науково-дослідної інфраструктури. Успішна інноваційна діяльність підприємств передбачає сукупність наукових, технологічних, організаційних, фінансових, кадрових та інформаційних заходів.

Водночас зацікавленість бізнесу у нових продуктах та технологіях є важливою рушійною силою активізації інноваційної діяльності. При цьому відносно високий рівень попиту існує, насамперед, з боку великого бізнесу, у меншому обсязі з боку середнього та малого бізнесу. Таке становище обумовлено, більшою економічною спроможністю з боку представників великого бізнесу та готовністю інвестувати грошові кошти в інновації.

Статистична інформація про інноваційні процеси може мати неточності, відомості про інноваційну активність підприємств занижуються. Зокрема, підприємства належать до інноваційно активних, якщо вони мали протягом визначеного періоду завершені інновації, тобто нові чи значно удосконалені продукти (послуги), виробничі процеси, впроваджені у діяльність. Для повнішого статистичного відображення інноваційних процесів необхідно враховувати інновації, що знаходяться в стадії реалізації, маркетингові та організаційні інновації, чітко розмежовувати інноваційну діяльність та поточну операційну, вживати заходів до більш точного відображення питань фінансування інновацій.

На нашу думку, для успішного розвитку інноваційної діяльності необхідне вжиття наступних організаційно-економічних та правових заходів:

- удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, зокрема, щодо захисту інтелектуальної власності та регулювання приватно-державного партнерства у сфері інноваційної діяльності;

- економічне стимулювання, зокрема, розробка системи податкових пільг під час реалізації інноваційних проектів, створення механізмів страхування фінансових ризиків підприємства;

- підвищення доступності кредитних ресурсів шляхом зниження процентної ставки за кредитами, виданими на реалізацію інноваційних проектів, збільшення обсягів довгострокового кредитування, а також спрощення процедури залучення позикових коштів;

- зниження ризиків кредитування, забезпечення фінансових гарантій повернення кредитів, зокрема державні гарантії;

- створення та розвиток венчурних, заставних та гарантійних фондів, у тому числі за участю державного капіталу;

- державна підтримка інноваційних підприємств малого та середнього бізнесу, особливо на

стартовому етапі реалізації інноваційних проектів, зокрема, запровадження системи пільг (з податків, орендної плати тощо), зниження ставки та збільшення строків банківського кредитування;

- створення та розширення інфраструктури впровадження інновацій – мережі бізнес-інкубаторів, інноваційних інкубаторів, технопарків, інноваційно-технологічних центрів, а також розвиток мережі консультаційних центрів для малого бізнесу;

- розвиток механізмів венчурного фінансування, що дозволяє малим підприємствам отримувати фінансові ресурси без надання застави;

- державна підтримка високотехнологічних галузей (фінансування з державного та регіонального бюджетів, формування державного замовлення на високотехнологічну продукцію);

- створення сучасної системи підготовки та перепідготовки кваліфікованих кадрів;

- збільшення частки конкурсного фінансування науки у бюджеті країни, розробка механізму перерозподілу фінансових ресурсів серед наукових установ залежно від ефективності їхньої роботи.

Висновки. На підставі вищевикладеного можна констатувати, що для економіки України на теперішній час характерні: низький рівень інноваційної активності підприємств, недостатній розвиток сучасної інфраструктури підтримки інноваційної діяльності з боку держави, значна диференціація всіх показників інноваційної діяльності по областях. Серед основних детермінант низької інноваційної активності підприємств в Україні, насамперед, слід виділити, наступні:

- несприйнятливості підприємницького сектору до інновацій;

- висока вартість нововведень;

- високий ризик інноваційної діяльності;

- низька результативність науково-технічної діяльності;

- відсутність ефективного законодавства у сфері інноваційної діяльності;

- відсутність дієвих механізмів державного регулювання інноваційної діяльності;

- недостатньо ефективне використання бюджетних коштів у цій сфері;

- низька якість управління інноваційними процесами на всіх рівнях;

- відсутність кваліфікованих кадрів.

Список літератури

1. Міждисциплінарний словник з менеджменту : навч. посіб. / за ред. Д. М. Черваньова, О. І. Жилінської. Київ : Нічлава, 2011. 624 с.
2. Christensen C., Clayton M. Seeing what's next: using the theories of innovation to predict industry change. Boston, Massachusetts. USA: Harvard Business School Press, 2004. URL:https://archive.org/details/seeingwhatsnextu00chri.
3. The age of innovation : making business creativity a competence, not a coincidence by Janszen, Felix. London : Financial Times Prentice Hall, 2000. 230 p.
4. С. М. Шкарлет, В. П. Ільчук. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. / Чернівці : ЧНТУ, 2015. 308 с.
5. OECD/Eurostat (2018), Oslo Manual 2018 : Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities. DOI:https://doi.org/10.1787/9789264304604-en.

6. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text (дата звернення: 21.10.2024).
7. Інноваційна активність промислових підприємств : дані з офіційного сайту ukrstat.gov. URL:https://uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/nauka/2020/innov_akt_2000-2019.pdf.
8. Інформаційні матеріали щодо стану інноваційної діяльності : офіційний сайт Міністерства економіки України me.gov.ua / URL:https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=InformatsiiniMaterialiSchodoStanuInnovatsiinoiDialnosti.
9. Економічна статистика / Наука, технології та інновації : дані з офіційного сайту ukrstat.gov. URL:https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm.
10. Чаплінський В. Р. Інноваційна активність в Україні, тенденції та перспективи розвитку // *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL:https://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/102.pdf.
11. С. О. Ішук, Л. Й. Созанський. Порівняльна статистична оцінка інноваційної діяльності промислового сектору економіки України (регіональний розріз). *Статистика України*. 2022. № 1. С. 47–58.
12. О. А. Стретович, Н. С. Скопенко. Фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України. *Економіка і управління бізнесом*. 2023. № 2. С. 21–32.
13. Банк даних : дані з офіційного сайту Державної служби статистики України. URL:https://stat.gov.ua/uk/explorer?urn=SSSU:DF_INNOVATION_ENTERPRISE_ACTIVITY(11.0.0).

References (transliterated)

1. Mizhdystsyplinarnyi slovnyk z menedzhmentu [Interdisciplinary dictionary of management]: navch. posib. / za red. D. M. Chervanova, O. I. Zhylinskoi. Kyiv : Nichlava, 2011. 624 p.
2. Christensen C., Clayton M. Seeing what's next: using the theories of innovation to predict industry change. Boston, Massachusetts. USA: Harvard Business School Press, 2004. URL:https://archive.org/details/seeingwhatsnextu00chri.
3. The age of innovation : making business creativity a competence, not a coincidence by Janszen, Felix. London : Financial Times Prentice Hall, 2000. 230 p.
4. S. M. Shkarlet, V. P. Ilchuk. Innovatsiyni rozvytok pidpriemstva [Innovative development of the enterprise]: navch. posib. / Chernihiv : ChNTU, 2015. 308 p.
5. OECD/Eurostat (2018), Oslo Manual 2018 : Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities. DOI:https://doi.org/10.1787/9789264304604-en.
6. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.07.2019 r. [On approval of the Strategy for the Development of the Sphere of Innovation Activity for the Period Until 2030: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 10, 2019] no 526-r. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text (data zvernennia: 25.10.2024).
7. Innovatsiina aktyvnist promyslovykh pidpriemstv [Innovative activity of industrial enterprises]: dani z ofitsiinoho сайту ukrstat.gov. URL:https://uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/nauka/2020/innov_akt_2000-2019.pdf.
8. Informatsiini materialy shchodo stanu innovatsiinoi diialnosti [Information materials on the state of innovation activity]: ofitsiyni sait Ministerstva ekonomiky Ukrainy me.gov.ua / URL:https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=InformatsiiniMaterialiSchodoStanuInnovatsiinoiDialnosti.
9. Ekonomichna statystyka / Nauka, tekhnolohii ta innovatsii [Economic Statistics / Science, Technology and Innovation]: dani z ofitsiinoho сайту ukrstat.gov. URL:https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm.
10. Chaplinskyi V. R. Innovatsiina aktyvnist v Ukraini, tendentsii ta perspektyvy rozvytku [Innovative activity in Ukraine, trends and

- development prospects]// *Efektivna ekonomika* [Efficient economy]. 2020. no 12. URL:https://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/102.pdf.
11. S. O. Ishchuk, L. Y. Sozanskyi. Porivnialna statystychna otsinka innovatsiinoi diialnosti promyslovoho sektoru ekonomiky Ukrainy (rehionalnyi rozriz) [Comparative statistical assessment of innovation activity in the industrial sector of the Ukrainian economy (regional breakdown)]. *Statystyka Ukrainy* [Statistics of Ukraine]. 2022. no 1. pp. 47–58.
  12. O. A. Stretovych, N. S. Skopenko. Finansuvannia innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv Ukrainy [Financing of innovative activities of industrial enterprises of Ukraine]. *Ekonomika i upravlinnia biznesom* [Economics and Business Management]. 2023. no 2. pp. 21–32.
  13. Bank danykh : dani z ofitsiinoho сайту Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL:[https://stat.gov.ua/uk/explorer?urn=SSSU:DF_INNOVATION_ENTERPRISE_ACTIVITY\(11.0.0\)](https://stat.gov.ua/uk/explorer?urn=SSSU:DF_INNOVATION_ENTERPRISE_ACTIVITY(11.0.0)).

Надійшла (received) 13.12.2024

Відомості про авторів / About the Authors

Перерва Петро Григорович (Pererva Petro) – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0002-6256-9329; e-mail: petro.pererva@khpі.edu.ua

Лисенко Андрій Миколайович (Lysenko Andrii) – кандидат юридичних наук, професор, докторант Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», докторант; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0780-2148>; e-mail: andriy.lisenko@khpі.edu.ua

Лисенко Ірина В'ячеславівна (Lysenko Iryna) – кандидат юридичних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», завідувач кафедри «Права»; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3392-6056>; e-mail: iryna.lisenko@khpі.edu.ua